

Posudek disertační práce Markéty Potužákové: Psáno ústy, čteno ušima

Markéta Potužáková charakterizuje svou práci jako „pokus o využití francouzské zkušenosti po český přednes a jeho pedagogiku“. V samostatných, ale daným záměrem propojených oddílech pak krok za krokem pojednává o podstatných aspektech svého hledání. Od konfrontace českého a francouzského přístupu k uměleckému přednesu přechází k mystickým i zcela technickým souvislostem básnické tvorby a interpretace, přičemž své osobní herecké zkušenosti poměřuje se zkušenostmi jiných a na pomoc si bere i výsledky empirické studie. V obsáhlé části rozebírá odlišné dikce devíti vybraných básníků a k nim přiřazuje jejich české „protějšky“. Ukázky básní jsou doprovázeny reflexemi básníků nad vlastním dílem, svědectvími překladatelů i podrobnou analýzou textů autorkou. Další oddíl věnuje autorka akustické složce uměleckého přednesu, komentuje výkony básníků přednášejících vlastní básně a ukazuje, v čem jsou poučné pro herece. Nakonec nám umožní nahlédnout do svých hodin uměleckého přednesu a na praktických příkladech ukazuje, jak předložené poznatky uplatňuje v praxi.

Práci považuji za velice pozoruhodnou, a to mimo jiné z následujících důvodů:

Jde o práci zcela jedinečnou. Autorka bohatě čerpá z vlastní zkušenosti herečky ve dvou jazycích a pedagožky vyučující umělecký přednes. Sotva by se našel někdo jiný, kdo by mohl na toto téma a takto psát. Jedinečnost práce je dána nejen schopností autorky umělecký text dokonale „přečíst“ a dostat se pod jeho povrch, ale právě na základě „francouzské“ zkušenosti v něm poukazovat na aspekty, které se při běžné výuce přednesu přehlížejí.

Jde o práci poučenou a fundovanou. Práce je podložena obsáhlou sečtělostí autorky v daných problémových okruzích, a to jak v primární, tak i sekundární literatuře. Doprovází ji velké množství reflexí básníků, citací z děl literárních teoretiků apod., které tvoří základnu a oporu i inspiraci pro autorčino pojednání. Příklady básní jsou velice dobře volené a vhodně doplňují směr autorčina uvažování. Zvláště poutavé jsou příklady česko-francouzských paralel v básnické tvorbě.

Jde o práci inspirativní. Osobní charakter práce umocňuje i jistá její apelativnost. I pro jiné pedagogy herectví by mohl totiž být „francouzský“ přístup k uměleckému přednesu, jak ho autorka charakterizuje, přínosný. Ale nejen to. Domnívám se, že práce má obecnější přesah. Jistě řekne mnoho každému čtenáři

poezie, ale měli by se s ní seznámit zejména adepti herectví a režie. Nadměru poučná a inspirativní byla osobně pro mě jako pro překladatele. Ukazuje totiž, jak velice blízko má herecká interpretace k interpretaci překladatelské.

Jde o práci múzickou. Práce je psaná čtivým a vytříbeným stylem. V rozborech básní či charakteristikách básníků či interpretů volí autorka mnohdy výrazné metaforické formulace, které stručně, ale plasticky vyjadřují smysl lépe, než by třeba svedly sáhodlouhé rozklady. Práce má napětí a je z ní cítit radost z objevování. I přes rozdílnosti témat jednotlivých kapitol nepůsobí roztržitě, protože je nesena jakýmsi pevným proudem, který jednotlivé složky spojuje v jednolitou výpověď.

Mám jednu doplňující otázku. V práci se mluví i o „dobovém stylu“ přednesu. Zajímalo by mě, zda vůbec a jak je vývoj dobového stylu přednesu, jeho proměny a akcenty, odborně zpracovaný.

Práci lze vytknout snad jen pár drobných technických nedopatření (překlep, interpunkce). Jinak je to podle mého soudu práce do té míry působivá, jako by byla ve shodě s názvem „psána ústy“ a dala se „číst očima“.

Doporučuji ji k obhajobě.

doc. PhDr. Jiří Josek

Pod Bání 21

Praha 8, 180 00